

Surevan kohtaaminen -toiminta

Toimintakertomus 2023



Yleistä

Vuosi 2023 oli Surevan kohtaaminen -toiminnan toinen toimintavuosi. Aiempina vuosina toimintaa toteutettiin hankemuotoisena (Surevan kohtaaminen -hanke 2018–2021) Vuoden 2022 alusta lähtien toiminta on toteutunut Ak-avustuksella, jonka myöntää sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus STEA. Surevan kohtaaminen -toiminta on Surujärjestöjen yhteistä toimintaa ja sitä hallinnoi Käpy Lapsikuolemaperheet ry. Keskeiset toimintamuodot ovat kokemusasiantuntijatoiminta sekä asiantuntijatiedon välittäminen ja vaikuttaminen.

Vuonna 2023 Surevan kohtaaminen -toiminnassa työskenteli asiantuntija ja viestintäassistentti osa-aikaisessa (80 %) työsuhteessa. Toiminnalla on Surujärjestöjen toiminnanjohtajista koostuva johtoryhmä ja laajempi ohjausryhmä, johon kuuluu toiminnanjohtajien lisäksi edustajat kaikista Surujärjestöjen hallituksista. Johtoryhmä kokoontui vuoden aikana neljä kertaa ja ohjausryhmä kaksi kertaa.

Kokemuspuheenvuoroja pidettiin edellisvuotta enemmän ja kokemusasiantuntijat osallistuivat aktiivisesti myös erilaisiin mediahaastatteluihin. Toiminnan verkkosivuille www.surevankohtaaminen.fi julkaistiin uusi osio ja sisältöä päivitettiin. Sivujen käyttö on ollut aktiivista ja kävijämäärä noussut selkeästi. Myös sosiaalisen median seuraajien määrät ovat kasvaneet. Surevan kohtaaminen -toiminta oli mukana järjestämässä Surukonferenssia ja edustajana useissa työryhmissä, joissa kehitetään sureville suunnattua tietoa ja palveluita.

Kokemusasiantuntijatoiminta

Vuoden 2023 lopussa rekisterissä oli 126 kokemusasiantuntijaa. Heistä 14 oli tauolla tehtävästä, joten aktiivisia kokemusasiantuntijoita oli 112. Uusia kokemusasiantuntijoita koulutettiin 14. Koulutukseen kuului verkko-osio Moodle-alustalla, koulutus etäyhteyksin pidettäviin puheenvuoroihin, oman järjestön perehdytys ja lähikoulutusviikonloppu.

Surevan kohtaaminen -toiminta lähti mukaan Kokemuksesi on arvokas -hankkeeseen, joka on STEA-rahoitteinen, Taiteen Sulattamo ry:n toteuttama kehittämishanke. Sen tavoitteena on kehittää ja yhtenäistää kokemusasiantuntijatoimintaa. Hankkeen kautta kokemusasiantuntijakoulutuksista tehtiin osaamisympäristön tunnistus Paikko-työkalun kautta. Tulevista koulutuksista voidaan kirjoittaa Paikko-osaamistodistukset, jotka pohjautuvat Kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinnon osa-alueeseen: Kokemusasiantuntijana ja vertaisohjaajana toimiminen.

Kokemusasiantuntijoille tarjottu tuki ja täydennyskoulutukset

Aiemmin koulutetuille kokemusasiantuntijoille järjestettiin syyskuussa täydennyskoulutusviikonloppu, jossa oli 20 osallistujaa. Verkossa järjestettiin myös täydennyskoulutukset etäyhteydellä pidettävistä puheenvuoroista ja lapsen surusta. Ulkopuolinen työnohjaus järjestettiin kaksi kertaa. Vertaistuelliseen keskusteluun oli mahdollisuus viisi kertaa järjestetyillä etäyhteyksin toteutettavilla vertaiskahveilla. Näihin osallistui 31 kokemusasiantuntijaa.

Toiminnan työntekijät tarjosivat tukea puheenvuoron valmisteluun, sen reflektointiin jälkikäteen ja materiaaleja puheenvuoron tueksi. Kokemusasiantuntijoille lähetettiin vuoden aikana seitsemän jäsenkirjettä, joihin koottiin tietoa ajankohtaisista asioista.

Kokemuspuheenvuorot

Kokemuspuheenvuoroja toteutui vuoden aikana 130 ja niillä oli yli 4 900 kuulijaa. Joitakin puheenvuoroja kokemusasiantuntijat sopivat itsenäisesti, mutta valtaosa puheenvuoroista koordinoitiin toiminnan työntekijän kautta.

Puheenvuoroja pidettiin erilaisissa organisaatioissa, joissa kohdataan surevia, esimerkiksi sairaalat, kriisikeskukset, seurakunnat ja järjestöt. Myös oppilaitokset tilasivat kokemuspuheenvuoroja runsaasti. Niissä puheenvuorojen kuulijoina oli esimerkiksi sairaanhoitaja- terveydenhoitaja-kätilö- ja lähihoitajaopiskelijoita. Myös erilaiset erikoistumiskoulutukset kuten saattohoidon ja kriisi- ja traumatyön koulutukset tilasivat kokemuspuheenvuoroja. Kokemuspuheenvuorojen kuulijoina oli myös vapaaehtoisia, jotka kohtaavat vapaaehtoisena toimiessaan läheisensä menettäneitä sekä Surujärjestöjen jäseniä, jotka osallistuivat webinaareihin, joissa oli kokemuspuheenvuoroja. Vuoden aikana kokemuspuheenvuorona pidettiin myös tahoille, jotka kohtaavat surevia heidän hoitaessaan erilaisia läheisen kuolemaan liittyviä käytännön asioita, kuten hautaustoimistojen, vakuutusyhtiöiden ja apteekkien työntekijät.

Puheenvuorojen kuulijat ja palautteet

Suurin kuulijaryhmä puheenvuoroille olivat ammattilaiset, joille suuntautui lähes puolet kokemuspuheenvuoroista. Kolmannes puheenvuoroista suuntautui opiskelijoille ja loput vapaaehtoisille ja Surujärjestöjen jäsenille. Valtaosa puheenvuoroista toteutui etäyhteyksin. Etätoteutus helpottaa sopivan kokemusasiantuntijan löytymistä. Vuoden aikana pystyttiin vastaamaan kaikkiin toiminnalle tullessiin puheenvuoropyyntöihin.

Palautetta kokemuspuheenvuoroista kysyttiin aina puheenvuoron jälkeen. Palaute oli todella positiivista, mutta sitä antoi verrattain pieni osa kuulijoista. Palautteen mukaan kokemuspuheenvuoroja pidettiin tärkeinä ja niiden koettiin antavan tietoa sekä lisäävän valmiuksia ja rohkeutta surevan kohtaamiseen.

Videoidut kokemuspuheenvuorot

Surevan kohtaaminen -toiminnasta on mahdollista tilata myös videoita 10 minuutin mittaisia kokemuspuheenvuoroja, joita on neljä, yksi jokaisesta taustajärjestöstä. Videot tilataan kertaluontoiseen käyttöön sähköisellä tilauslomakkeella ja ne on tarkoitettu ammattilaisille työorganisaatioiden ja oppilaitosten käyttöön. Näitä videoita kokemuspuheenvuoroja välitettiin vuoden aikana kahdeksalle taholle. Kaikki kokemusasiantuntijavideot ovat olleet syyskuusta lähtien uudistetun Surevan kohtaaminen -verkkokurssin opetusmateriaaleissa. Videoilla on ollut kaikkiaan 353 katsojaa. Kokemusvideoiden käytöstä sovittiin myös HAMK:n kriisityön opinnoissa siten, että videot ovat opiskelijoiden käytössä ensi vuodesta lähtien. Lisäksi Surunauhan video on ollut katsottavissa THL:n ja Polamk:n yhteisen Haava-hankeen kautta poliisien

koulutusmateriaaleissa. Nuoren surusta kertova kokemusasiantuntijavideon käytöstä sovittiin Mieli ry:n Nuori mieli -koulutuksen opetusmateriaaleissa.

Kokemusasiantuntijat järjestöittäin

Surujärjestöjen kesken kokemusasiantuntijoiden lukumäärä jakaantui seuraavasti:

Huoma 15, Käpy 52, Nuoret Lesket 33 ja Surunauha 30. Muutamat kokemusasiantuntijat ovat kahden järjestön kokemusasiantuntijoita. Käpy ry:n kokemusasiantuntijoiden suuri määrä selittyy Surevan kohtaaminen hanketta edeltäneen Kokemuskouluttaja-hankkeella, jossa koulutettiin Käpy ry:n jäseniä. Kokemusasiantuntijoiden pitämät puheenvuorot jakaantuivat vuonna 2023 järjestöjen kesken seuraavasti: Huoma 15, Käpy 51, Nuoret Lesket 37 ja Surunauha 27.

Koulutukset

Vuoden aikana Surevan kohtaaminen -toiminnan asiantuntija piti 13 koulutusta, joissa aiheena olivat pääsääntöisesti surevan kohtaaminen ja tukeminen, lapsen suru ja perheen tukeminen menetyksen jälkeen. Lähes kaikissa koulutuksissa oli mukana myös kokemusasiantuntijan puheenvuoro. Koulutuksia pidettiin esimerkiksi hautauspalvelualan työntekijöille, seurakuntien työntekijöille, henkilöstöhallinnon edustajille, perhekeskuskonferenssin osallistujille sekä Surevan kohtaaminen -verkkokurssin opiskelijoille. Osallistujia koulutuksissa oli yli 400.

Työryhmät ja verkostot

Surevan kohtaaminen -toiminta on ollut vuoden aikana mukana monissa verkostoissa ja työryhmissä, joissa kehitetään surevien palveluita ja tietosisältöjä. Suurin osa on pitkäkestoista työskentelyä, joka jatkuu myös tulevana vuonna.

- Surukonferenssi-verkosto: vastuu luennoitsijoiden hankinnasta sekä konferenssin verkkosivuista ja sosiaalisesta mediasta ennen konferenssia
- ”Surutalo”-projekti: suruun ja surevan tukemiseen liittyvien sisältöjen tuottaminen Mielenterveystaloon (Tampereen yliopisto koordinoi)
- Sote-akatemia, Turun yliopisto: Uudistettu Surevan kohtaaminen -verkkokurssi valmistui syksyllä, kurssiin kuuluvat miniseminaarit Surevan kohtaaminen -toiminnan vastuulla
- Suomi.fi: Läheisen kuolema -sisältöverkosto. Opas läheisensä menettäneille valmistui toukokuussa (DVV koordinoi)
- Perheet keskiöön -järjestöfoorumi (Perheet keskiöön -toiminta koordinoi)
- Sähköisen perhekeskuksen järjestöpaneeli (DigiFinland Oy koordinoi)
- Päihdesensitiivisen surun verkosto (Sininauhaliitto koordinoi)

Asiantuntijatieto ja viestintä

Verkkosivusto www.surevankohtaaminen.fi

Surevan kohtaaminen -toiminnan verkkosivuilla on koottuna tutkimukseen ja kokemustietoon perustuvaa sisältöä. Vuonna 2023 viestinnässä tuotiin esiin erityisesti oman tietopankin sisältöjä ja kokemusasiantuntijoiden kokemuksia. Verkkosivuja päivitettiin jonkun verran niin sisältöjen kuin rakenteen puolesta. Lisäksi sivuilla julkaistiin surua eri näkökulmista käsitteleviä artikkeleita yhteensä 15 kappaletta. Artikkeleja tehtiin esimerkiksi isäin- ja äitienpäivästä, pyhäinpäivästä ja sekä joulusta. Lisäksi julkaistiin artikkelit DVV:n Läheisen kuolema -oppaasta, artikkeli surevan kohtaamisesta perheterapeutin työssä ja artikkeli surevan kohtaamisesta kriisityöntekijän työssä. Verkkosivustolla julkaistiin myös toiminnan uutiskirjeet.

Verkkosivuston tietopankissa on sisältöjä surusta, surevan kohtaamisesta ja sureville saatavilla olevasta tuesta. Verkkosivuilla on oma työnantajille suunnattu osio, jossa käsitellään surevan tukemisesta työyhteisössä. Lisäksi löytyy kokemusasiantuntijaosio ja ajankohtaista-osio, jossa julkaistaan artikkelit. Sivustolla on myös toiminnan ja Surujärjestöjen yhteystiedot, mahdollisuus tilata kokemusasiantuntijan vierailu sekä salasanasuojatut sivut kokemusasiantuntijoille. Verkkosivuilla julkaistiin vuonna 2023 uusi osio päihdesensitiivisestä surusta.

Vuoden 2023 aikana toiminnan verkkosivuilla oli 30 743 käyttäjää. Edellisvuoteen verrattuna kasvua oli 23 %. Suosituimmat sivut vuonna 2023 olivat Uudet kokemusasiantuntijat kertovat, mitä surevalle voi sanoa? -artikkeli, etusivu, Mitä suru on? -sivu. Sivustolla käytiin yhteensä 39 807 kertaa (kasvua edellisvuoteen 22 %).

Toiminnan uutiskirje

Vuoden 2023 lopussa toiminnan uutiskirjeellä oli 1 011 tilaajaa. Tilaajien kokonaismäärä kasvoi vuoden aikana 44 henkilöllä. Uutiskirjeitä lähetettiin 6 kappaletta, ja uutiskirjeissä kerrottiin verkkosivuston uusista sisällöistä, Surevan kohtaaminen kokemusasiantuntijoiden vierailuista sekä toiminnan kuulumisista. Uutiskirjeen avaamisprosentti oli suurimmillaan 52 %.

Facebook ja Twitter

Vuoden 2023 lopussa toiminnalla oli Facebookissa 1 185 seuraajaa, uusia seuraajia tuli vuoden aikana noin 167. Toiminta jakoi Facebookissa oman verkkosivustonsa sisältöä ja yleisiä surevan kohtaamiseen liittyviä asioita ja uutisia. Päivityksiä tehtiin vuoden aikana 306. Sivun kokonaiskattavuus on ollut noin 21 923 (kasvua edellisvuodesta 35 %). Eniten näkyvyyttä saaneet julkaisut olivat Mitä on läheisen kuolemaan liittyvä suru? -tietosisältö 6 493 (kattavuus), Kokemusasiantuntijan kertomus hyvästä kohtaamisesta ammattilaisen kanssa 2 685 (kattavuus), Papunetin selkokielinen opas surusta, hautajaisista ja elämästä surun kanssa 2 632 (kattavuus).

Vuoden 2023 lopussa toiminnalla oli X:ssä 645 seuraajaa. Vuoden alusta laskien uusia seuraajia tuli yhteensä 20. Toiminta tviittasi surevan kohtaamiseen liittyvistä asioista ja jakoi muiden käyttäjien aiheeseen liittyviä twittejä ja uutisia. Tviittauksia (mukaan lukien re-tviittaukset) tehtiin vuoden

aikana yhteensä 240 kappaletta, mikä on kahdelletoista kuukaudelle jaettuna 20 tviittiä kuukaudessa. Yksittäisistä tviiteistä eniten näkyvyyttä sai tviitti, jossa oli Kynttilätapahtuman mainos 2 180 (impressions), toiseksi eniten näkyvyyttä sai tviitti itsemurhan tehneiden muistopäivästä 1 460 (impressions) ja kolmanneksi eniten Anna-lehden artikkeli surusta 1 511 (impressions).

Esitteet

Surevan kohtaaminen -toiminta painatti ja postitti Surujärjestöjen yhteistä esitettä sekä Surevan kohtaaminen -toiminnan esitettä. Surujärjestöjen yhteistä esitettä postitettiin ja jaettiin puheenvuorojen yhteydessä, Surukonferenssissa ja muissa tapahtumissa yhteensä 2 746 kappaletta ja Surevan kohtaaminen -toiminnan esitettä yhteensä 2 307. Lisäksi Työhyvinvointimessuille ja Perhekeskuskonferenssiin painatettiin erillisiä flyereita, joissa kerrottiin työnantajille suunnatusta osiosta toiminnan verkkosivujen tietopankissa sekä lapsen surusta kertovasta opaskirjasesta ja Surujärjestöjen lapsille, nuorille ja perheille tarjoamasta tuesta. Näitä esitteitä jaettiin yhteensä 300. Kaikkiaan erilaisia esitteitä välitettiin vuoden aikana yhteensä 5 353 kappaletta.

Markkinointiviestintä

Toimintaa markkinointiin sähköpostiviesteillä muun muassa seuraaville tahoille: hyvinvointialueiden perhekeskustyöntekijöille, Kelan johtaville asiantuntijoille, HUSin elinluovutuskoordinaattorille, puolustusvoimien pastorille, työterveyksiin ja kriisikeskuksiin. Markkinointiviestintää toteutettiin myös sosiaalisen mediassa.

Mediajulkaisut

Surevan kohtaaminen -toiminnan kokemusasiantuntijat ja toiminnan työntekijä olivat vuoden aikana haastateltavina tai kirjoittajina 24 jutussa, joita julkaistiin eri medioissa esimerkiksi Me Naisissa, Hufvudstadsbladetissa, Helsingin Sanomissa, Yle Uutisissa, Iltalehdessä ja Etelä-Suomen Sanomissa. Kokemusasiantuntijoita oli mukana myös Ylen Trauma-sarjassa, DVV:n opaskirjasen tekstien kommentoijina ja videoiduissa haastatteluissa, joita hyödynnetään esimerkiksi opetusmateriaalina. Toiminnan työntekijä toimi kirjoittajana Sote-akatemian ja Henry ry:n blogeissa. Vuoden aikana tehtiin Surujärjestöjen yhteistyön pohjalta kolme mielipidekirjoitusta, jotka kaikki julkaistiin Helsingin Sanomissa. Kirjoitusten aiheet olivat: kriisituen saatavuus sureville, kotipalvelun saatavuus sureville ja lasten ja nuorten tukeminen surussa ja tuen saatavuus.

Kokemusasiantuntijat olivat lisäksi haastateltavina tai kirjoittajina 11 artikkelissa, jotka toiminnan viestintäassistentti teki omille verkkosivuille tai yhteistyötahoille. Kokemusasiantuntijoiden haastattelujen pohjalta tehtiin artikkelit Hautaustoimistojen liiton lehteen ja Työterveyshoitaja-lehteen. Toiminnasta ja kokemusasiantuntijuudesta kertovia juttuja julkaistiin myös Surujärjestöjen lehdissä ja uutiskirjeissä. Vuoden aikana viestintäassistentin tekemissä jutuissa oli mukana 26 kokemusasiantuntijaa.

Toiminnan kokemusasiantuntijat ovat vieneet viestiä toiminnan sisällöistä eteenpäin myös puheenvuoroissaan. Surevan kohtaaminen -toiminnan näkyvyys on kasvanut vuoden aikana niin verkkosivujen kävijämäärissä, sosiaalisessa mediassa kuin perinteissä mediassakin.

Tutkimus- ja oppilaitosyhteistyö

Tutkimusyhteistyötä tehtiin Itä-Suomen yliopiston kanssa, jonka tutkimuksessa oli haastateltavina toiminnan asiantuntija ja 14 kokemusasiantuntijaa. Lisäksi yhteistyötä tehtiin kuuden ammattikorkeakoulun tai muun oppilaitoksen kanssa opinnäytetöihin ja opetusmateriaaleihin liittyen. Tähän yhteistyöhön osallistui 5 kokemusasiantuntijaa.

Toiminnan arviointi

Surevan kohtaaminen -toiminnan arvioimiseksi toteutettiin useita palautekyselyitä. Yleinen palautekysely Surevan kohtaaminen -toiminnasta oli joulukuun uutiskirjeessä. Se lähetettiin myös erillisenä viestinä uutiskirjeen tilaajille tammikuun alussa ja julkaistiin Facebookissa ja X:ssä. Tässä kyselyssä kartoitettiin kokemuksia ja mielipiteitä yleisesti koko toiminnasta ja yhteistyöstä toiminnan kanssa.

Yleisestä kyselystä toiminnan saama palaute oli hyvää. Kun kyselyn vastaajat arvioivat toimintaa kokonaisuudessaan asteikolla yhdestä viiteen ja vastausten keskiarvoksi tuli 4.5. Kyselyyn vastanneista 94 prosenttia oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että toiminta lisää tietoa surusta ja surevan kohtaamisesta. Vastaajista 89 prosenttia oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että Surevan kohtaaminen -toiminta on asiantunteva ja luotettava yhteistyökumppani. Vastaajista 95 prosenttia oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että toiminnan välittämä tieto on hyödyllistä. Vastaajista 94 prosenttia oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että toiminnan viestinnän kautta saatu tieto on hyödyllistä.

Kokemuspuheenvuorojen tilaajille lähetettiin oma palautekysely, joka keskittyi kokemuksiin kokemuspuheenvuorojen sisällöstä ja niiden tilaamisesta. Kaikki vastaajat suosittelivat kokemuspuheenvuoron tilaamista myös muille. Vastaajista 91 prosenttia oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että kokemuspuheenvuoro vastasi heidän odotuksiaan. Vastaajista 91 prosenttia oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että puheenvuorot ovat lisänneet valmiuksia kohdata ja tukea surevia.

Lisäksi kokemuspuheenvuoroista kerättiin palautetta puheenvuorojen kuulijoilta läpi vuoden. Kokemusasiantuntijat pyysivät kuulijoilta palautetta kokemuspuheenvuoroistaan puheenvuorojen jälkeen erillisellä lomakkeella. Kyselyyn vastanneista 97 prosenttia oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että kokemustiedon saaminen oli tärkeää. Vastaajista 90 prosenttia oli täysin tai melko samaa mieltä, että kokemuspuheenvuorosta sai uutta tietoa. Vastaajista 95 prosenttia uskoi, että puheenvuorolla on vaikutusta siihen, miten he itse tai heidän organisaationsa toimii surevien kanssa.

Surujärjestöjen työntekijöille toteutettiin oma palautekysely, jossa kartoitettiin työntekijöiden kokemuksia yhteistyöstä Surevan kohtaaminen -toiminnan kanssa. Kyselyssä kysyttiin muun muassa miten toiminta tukee työntekijän oman järjestön tavoitteita ja näkyvyyttä sekä miten

sujuvana yhteistyötä toiminnan työntekijöiden kanssa pidetään. Surujärjestöjen työntekijöiltä saatu palaute oli erittäin hyvää. Palautteiden perusteella Surujärjestöjen työntekijät kokevat yhteistyön hyvin sujuvaksi ja oman järjestönsä kannalta merkitykselliseksi ja järjestön tavoitteita tukevaksi.

Kokemusasiantuntijoille itselleen lähetetyssä kyselyssä kartoitettiin heidän kokemuksiaan kokemusasiantuntijana toimimisesta ja saadusta tuesta. Vastaajista 93 prosenttia oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että kokemusasiantuntijoille on tarjolla riittävästi koulutusta ja tukea. Vastaajista 89 prosenttia oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että työntekijät ovat tarvittaessa tukena puheenvuoron valmistelussa ja sen jälkeen. Vastaajista 72 prosenttia oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että he saavat riittävän usein puheenvuoropyyntöjä ja 82 prosenttia sitä mieltä, että on päässyt pitämään puheenvuoroja itselleen sopivan määrän. Vastaajista 89 prosenttia oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että vierailujen kohderyhmät ovat olleet heille sopivia. Vastaajista 100 prosenttia oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että kokemusasiantuntijatoiminta on merkityksellistä heille itselleen.

Kaikista Surevan kohtaaminen -toiminnan koulutuksista ja tapahtumista pyydettiin myös palautetta ja sitä hyödynnettiin vastaavien tapahtumien suunnittelussa. Lisäksi toimintaa arvioitiin johto- ja ohjausryhmän kokouksissa sekä työntekijöiden arviointipäivässä, viikkopalavereissa ja arjen työssä.